

**Latvijas sporta poniju
Populācijas izkopšanas programma
2009. - 2014. gadam**

Saturs

Ievads	1
1. Poniju izplatība Latvijā, apjoms, raksturojošie rādītāji	2
2. Populācijas – Latvijas sporta ponija - izkopšanas mērķi	2
3. Galvenie kritēriji Latvijas sporta ponija populācijas atlasē un veidošanā	2
3.1. Populācijas īpatņa apraksts	2
3.2. Darbaspējas	3
3.3 . Vērtējums pēc rakstura īpašībām un temperaments	4
4. Populācijas veidošanas darba organizācija	4
4.1. Šķirnības noteikšana	4
4.2. Vaislas ķēvju izlase	4
4.2.1. Izcelšanās	4
4.2.2. Izmēri	4
4.2.3. Eksterjers	5
4.2.4. Darbaspējas	5
4.3. Vaislas ērzeļu izlase	5
4.3.1. Izcelšanās	5
4.3.2. Izmēri	5
4.3.3. Eksterjers	6
4.3.4. Darbaspējas	6
4.4. Pāru atlase	6
4.4.1. Tīršķirne	6
4.4.2. Latvijas sporta ponija iegūšanai	6
4.4.3. Krustojuma dzīvnieki	6
4.5. Kumeļu reģistrācija un vērtēšana	6
4.6. Jaunzirgu reģistrācija un vērtēšana	7
4.4.1. Šķirnības noteikšana	7
4.4.2. Eksterjera vērtēšana	7
4.4.3. Darbaspēju novērtēšana	7
5. Ciltsdarba uzskaitē un dokumenti	7
5.1. Ciltsdarba uzskaitē	7

Latvijas sporta poniju populācijas izkopšanas programma

2009. gadam un tuvākai perspektīvai līdz 2014. gadam

 M. Dreimane /

5.1.1. Lecināšanas apliecība	8
5.1.2. Ērzeļu vaislas darbības uzskaites žurnāls	8
5.1.3. Jaundzimušo kumeļu reģistrācijas žurnāls	8
5.1.4. Individuālās uzskaites kartīte- ciltskartīte	8
5.1.5. Šķirnes dzīvnieka sertifikāts	8
5.1.6. Vaislas ērzeļa izmantošanas sertifikāts	8
5.1.7. Valsts ciltsgrāmata	9

Ievads

Zirgkopība ir sena tautsaimniecības nozare. Nelielā auguma, izturīgais zirgs bija galvenais vilcējspēks. Latvijas brīvvalsts pirmskara periodā Latvijas teritorijā tika ievesti liela auguma vaislas dzīvnieki, kas Latvijas vietējos zirgus uzlaboja, piešķirot tiem elegantāku izskatu un lielāku augumu.

Sobrīd zirgus izmanto galvenokārt sportam, īpaši divās klasisko jātnieku sporta veidu disciplīnās – iejādē un konkūrā. Tāpat zirgus izmanto tūrismam un atpūtai. Aizvien lielāka uzmanība tiek pievērsta bērnu un jauniešu piesaistīšanai jātnieku sportam, jauno jātnieku izaugsmei un bērnu sportam, kas ir galvenais faktors tautsaimniecības nozares attīstībai valstī kopumā. Izpētot jātnieku sporta lielvalstu pieredzi var secināt, ka labākie sasniegumi sportā tiek sasniegti panākot masveida nodarbošanos ar to, kas rada konkurenci, izaugsmi, sponsoru piesaisti, utt. Jātnieku sporta sacensību rezultāts ir atkarīgs gan no zirga kvalitātes, gan no jātnieka pieredzes, ko jāsāk uzkrāt iespējami agrāk. Ārzemēs jāšanas nodarbības tiek piedāvātas bērniem jau no triju gadu vecuma – uz ponija, kas piemērots bērna augumam. Diemžēl Latvijā jāšanas sporta skolās uzņem audzēkņus tikai no 12 gadu vecuma, jo zirga un jātnieka augumu saderība ir būtiska jāšanas apmācībā. Latvijas šķirnes zirgi ir liela auguma, tas traucē jāšanas iemaņu apgūšanu bērniem, kas jaunāki par 12 gadu vecumu. Domājot par bērnu jāšanas sekmīgāku apmācību, tiek izmantoti neliela auguma Latvijā dzimuši zirgi, kā arī ievesti dažādu šķirņu poniju klases zirgi. Šādu īpatņu skaits Latvijā strauji pieaug, kas liecina par šādu zirgu pieprasījumu un nepieciešamību audzēt Latvijas teritorijā. Lai sekmīgi to īstenotu, jāveic ģenētiskā materiāla uzskaiti, izstrādājot attīstības un ciltsdarba programmu, kas ietver sevī poniju popularizēšanu, sacensību organizēšanu bērniem ar ponijiem, šķirnes kritēriju izveidi, vaislinieku iegādi, pāru atlasīšanu, jaunzirgu novērtēšanu un labāko iekļaušanu vaislas sastāvā.

Latvijas zirgaudzētāju biedrībā ir nodibināta poniju īpašnieku nodaļa, kā interešu grupa. Nodaļas dibināšanas mērķis ir veidot mazo zirgu un poniju ģenētiskā materiāla uzskaiti Latvijas teritorijā, perspektīvā attīstot poniju klases zirgu audzēšanu Latvijā un Latvijas poniju šķirnes veidošanu.

1. Poniju izplatība Latvijā, apjoms, raksturojošie rādītāji

Par poniju tiek uzskatīts zirgs, kura skausta augstums nepārsniedz 148 cm. Latvijā ir izveidojusies liela poniju populācija, kas sastāv no importētiem poniju klases zirgiem (Arābu šķirnes zirgi, Igaunijas šķirnes zirgi, Velsas poniji, Šetlandes poniji, šo šķirņu krustojumi ar lielo šķirņu zirgiem, kā arī neliela auguma Latvijā dzimuši zirgi, kas pēc skausta augstuma mērījumiem pieskaitāmi poniju klasei). Uz 2007. gadu Latvijā reģistrēti 148 vietējie poniji (bez izcelsmes), 13 Igaunijas vietējie, 65 Šetlandes poniji.

2. Pastāvīgas populācijas – Latvijas sporta ponija - izkopšanas mērķi

2.1. Veicināt Latvijas klimatiskajiem apstākļiem piemērotas poniju klases auguma zirgu populācijas veidošanos;

2.2. Izveidot universālu bērnu un jauniešu sportam un draivingam piemērotu poniju klases zirgu populāciju, kas ar laiku varētu pretendēt uz šķirnes statusu un būtu konkurētspējīga ar citu maza auguma zirgu šķirnēm;

2.3. Izkopt populācijai – Latvijas sporta ponija - raksturīgas iezīmes – nelielu augumu (111-148 cm skaustā), labas darbaspējas, izturību, labdabīgu raksturu un līdzsvarotu temperamentu;

2.4. Latvijā audzējamo šķirņu populācijas izkopšanas programmas ietvaros atļauts izmantot poniju klases vaislas ērzeļus – Nūforestas, Igaunijas vietējos un sporta ponijus, Velsas, Velsas kalnu, Vācu un citu Eirpas jājamponiju šķirņu vaisliniekus, kā arī Arābu, Traķēnes un Angļu pilnasiņus (ne lielākus par 155 cm skaustā). Ponijus ar izcelšanos piekaita Latvijas sporta ponijam (skat. Pielikumā) pārējos Latvijā dzimušos īpatņus bez izcelsmes vai ar daļēju izcelsmi piekaita Latvijas vietējiem ponijiem, piešķirot šķirnības krustojuma pakāpi I-IV krustojuma pakāpei. Ceturtās pakāpes krustojuma dzīvnieku pēcnācējus, pārojot ar programmas ietvaros pieļaujamo vaislas ērzeli, kam ir zināma izcelsme trijās paaudzēs, piekaita Latvijas sporta poniju populācijai.

3. Galvenie kritēriji Latvijas sporta ponija populācijas atlasē un veidošanā

3.1. populācijas īpatņa apraksts

Krāsa. Selekcijā izmanto visu krāsu īpatņus, tādēļ ir iespējamas dažādas krāsu variācijas. Izmēri. Lai poniju ierakstītu VCG un ieskaitītu vaislas ciltskodola grupā no 30 mēnešu vecuma, tā pieaugušā vecumā paredzamajam skausta āugstumam jābūt līdz 155 cm. Tas ir vienīgais izmērs, kas ir strikti noteikts. Pārējie izmēri, kā piemēram krūšu un pēdvidus apkārtmērs tiek tikai nomērīti un fiksēti, bet šķirnes ietvaros tie nav limitēti. Ponija augumu drīkst mērīt tikai sertificēta persona, kas katru īpatni mēra 3, 4, 5 un 6 gadu vecumā, kontrolējot tā atbilstību poniju klasei. Pēc sešu gadu vecuma īpatnim pasē veic attiecīgu ierakstu (šajā vecumā zirgs ir pilnībā izaudzis), kas apliecina atbilstību poniju klasei. Ja ērzelis pārsniedzis pieļaujamo izmēru (virs 155 cm skaustā) tas tiek izslēgts no vaislas darbības.

Latvijas sporta poniju populācijas izkopšanas programmā iekļaujamiem dzīvniekiem (gan ķēvēm, gan ērzeļiem) izmēriem jāatbilst A, B, C vai D klases izmēru standartiem.

A klase līdz 110 cm skaustā;

B klase 111-128 cm skaustā;

C klase 129-138 cm skaustā;

D klase 139-148 cm skaustā.

Eksterjera apraksts. Latvijas sporta ponijs ir elegants, ne pārāk smalks, iespējams izmantot arī aizjūgā, kā vieglo braucamzirgu. Par tipisku uzskatāms atlētisks, ar izteiksmīgu līniju, labi piemērots sportam, pareizu gaitu un lēcieni. Labi veidotu, sausu, izteiksmīgu galvu ar izteiktām acīm, labi veidotu kakla daļu, kas rada iespaidu par plastisku muskuļotību. Nevēlamas pazīmes ir rupjums, rupjas galva, šauri ganaši, izplūdušas līnijas, kā arī dzimuma izteiktības trūkums.

Ķermeņa uzbūve. Ponijam vēlama harmoniska, jāšanai piemērota ķermeņa uzbūve. Svarīgs ir galvas piestiprinājums kaklam: ar garu pakauša daļu, platiem ganašiem, slīpi izvietotiem pleciem ar garu, slīpu lāpstiņas daļu, izteiktu, garu skaustu, lokanu muguru, kura atbilst atlētiska zirga prasībām un kustībās apvieno nešanas spēku, līdzsvaru un līganību, gariem, muskuļotiem krustiem, bet samērīgu ķermeņa sadalījumu. Ķermeņa uzbūvei vēlama piemērota sausa konstitūcija ar izteiktām locītavām, vidēji gariem lieliem un labi attīstītām stiegrām, kā arī labi formētiem nagiem, ar korektu, tuvu paralēlai pakaļkāju stāvotni, pareizu priekškāju un pakaļkāju piestiprinājumu, labi izteiktām locītavām.

Nevēlams: neharmoniska ķermeņa uzbūve, īpaši īss, dziļi nepiestiprināts kakls, īss un stāvs plecs ar stāvu lāpstiņas daļu, maz izteikts skausts, savām funkcionēšanas spējām neatbilstoša mīksta mugura, kura neatbilst atlētiska zirga ķermeņa prasībām, pārāk slīpi krusti, seklas krūtis, īsas neīstās ribas, nepareiza, deformēta kāju stāvotne ar vāju pēdvidus attīstību, īsi vēzīši, gari, mīksti vēzīši, mazi nagi, ieliekas vai izliektas karpālās locītavas, stāvas, zobenveidīgas lecamās locītavas, plaisaini vai pārlietu slīpi nagi.

3.2. Darbaspējas

Gaitas. Enerģiskas, ritmiskas, ar labu impulsu un plašu amplitūdu – soļiem četras taktis, rikšiem – divas, lēkšiem – trīs taktis. Kustības soļos brīvas, enerģiskas, ar plašu tvērienu, pakaļkāju piezemējot pāri priekškājas nospiedumam. Rikši ar enerģisku locītavu darbību, kas atbilst sporta tipa zirga prasībām. Lēkši elastīgi, viegli, ar izteiktu lēciena un līdzsvara daļu, aktīvu pakaļkāju darbību un elastīgu atspērienu, kas viegli tiek pārnests uz ķermeņa plecu daļu. Lēkšos jābūt parādītām kustībām ar izteiktu lēcieni kā uz priekšu, tā arī uz augšu.

Lēcieni. Tas ir elastīgs un konkrēts. Lēcienā ir skaidrs pacēlums, spēcīgs un ātrs atspēriens ar lēcienam skaidri izteiktu ātru kāju pievilkšanu, iespējami taisnu pēdvidus turēšanu cieši zem sevis lidojuma fāzē, lecamo locītavu iztaisnošanu un aplotes veidošanu ap šķērsli (baskulāciju).

3.3 . Vērtējums pēc rakstura īpašībām un temperaments

Poniņam jābūt labdabīgam, satiecīgam, pakļāvīgam, nosvērtam un uzticīgam, ar mierīgu un līdzsvarotu temperamentu.

4. Populācijas veidošanas darba organizācija

Latvijas sporta poniju populācijas veidošanas procesu veic dzīvnieku audzēšanas saimniecības un ciltsdarba organizācija. Dzīvnieku identifikācija, izcelsmes reģistrācija, ciltsvērtības noteikšana un pārraudzība tiek veikta normatīvo aktu noteiktajā kārtībā.

4.1. Šķirības noteikšana

Latvijas sporta ponija populācijā pieļaujamo šķirņu krustošana ir atļauta neierobežoti, ievērojot Latvijas ponija audzēšanas programmas populācijas veidošanas kritērijus.

Latvijas vietējā ponija krustojums ar kādu no programmā pieļaujamām poniju šķirnēm (skat. Pielikumā) uzskatāms par ponija vietējā (PV) otrās pakāpes krustojumu. Divu vietējo poniju (PV) krustojums uzskatāms par ponija vietējā (PV) pirmās pakāpes krustojumu (skat. Pielikumā).

4.2. Vaislas ķēvju izlase

4.2.1. Izcelšanās

Vaislai izmanto Latvijā un ārpus tās dzimušas visas Pielikumā minēto šķirņu ķēves, kā arī ķēves ar nezināmu izcelsmi.

4.2.2. Izmēri

Vaislai izmanto visu klašu poniju ķēves (skausta augstums līdz 148 cm) (skat. Pielikumu).

4.2.3. Eksterjers un tā novērtēšana

Vaislas ķēvju eksterjers tiek novērtēts atbilstoši izstrādātajai Latvijas šķirnes zirgu ciltsvērtības noteikšanas metodikai. Vaislas ķēvei jāiegūst vismaz 42 eksterjera vērtēšanas punkti.

Latvijas sporta poniju populācijas selekcijā eksterjeru uzskata par būtisku ponija kvalitātes rādītāju, tādēļ eksterjera novērtēšanai ir sekojošas eksterjera grupas:

1. tips (šķirnes un dzimuma tipa izteiktība);
2. ķermeņa virsējā līnija (galva, kakls, skausts, mugura, josta, krusti);
3. ķermeņa platuma vērtējums (krūtis, ribas, krusti);
4. priekškāju vērtējums (stāvotne, karpālās, vēzīšu locītavas un vēzīši un nagi);

5. pakaļkāju kāju vērtējums (stāvotne, lecamās, vēzīšu locītavas un vēzīši un nagi);
6. gaitu pareizība (novirzes un taisnvirziena kustības);
7. kustību enerģiskums un impulss.

4.2.4. Darbaspējas

Programmā iekļauj vaislas ķēves, kas tiek testētas pēc šādiem darbaspēju rādītājiem, vērtējot pēc 10 ballu sistēmas:

- gaitas vērtējums soļos – maksimālās iegūstamās balles 10;
- gaitas vērtējums rikšos - maksimālās iegūstamās balles 10;
- gaitas vērtējums lēkšos - maksimālās iegūstamās balles 10;
- brīvā lēciena vērtējums - maksimālās iegūstamās balles 10;
- dzīvnieku labdabīguma un temperamenta vērtējums - maksimālās iegūstamās balles 10.

4.3. Vaislas ērzeļu izlase

Vaislai drīkst izmantot tikai Latvijā sertificētu ērzeli. D klases ērzeļi no 2,5 līdz 4 gadu vecumam saņem sertifikātu uz 2 gadiem.

4.3.1. Izcelšanās

Vaislas ērzeļu ģeneoloģijā pieļaujamas visu Eiropas poniju šķirnes, kā arī Arābu un Angļu pilnasiņu šķirnes (skat. Pielikumā). Pārejas periodā (līdz 2008.gadam) sakarā ar poniju šķirņu vaislinieku nelielo skaitu bija atļauts izmantot ērzeļus bez izcelsmes vai ar daļēju izcelsmi, ar komisijas lēmumu minimums trīs cilvēku sastāvā (komisiju izveido audzētāju organizācija). Sākot ar 2009. gadu vaislā atļauts izmantot ērzeļus tikai ar zināmu izcelsmi trijās paaudzēs. Pārējiem ērzeļiem vaislinieka sertifikāti 2009. gadā tiek anulēti.

4.3.2. Eksterjers un tā novērtēšana

Vaislas ērzeļu eksterjeru vērtē atbilstoši izstrādātajai Latvijas šķirnes zirgu ciltsvērtības noteikšanas metodikai. Vaislas ērzeli jāiegūst vismaz 49 eksterjera vērtēšanas punkti, vienas pazīmes vērtējums ne zemāk kā 6 punkti, bet pārējās – augstākas.

Latvijas sporta poniju populācijas selekcijā eksterjeru uzskata par būtisku ponija kvalitātes rādītāju, tādēļ eksterjera novērtēšanai ir sekojošas eksterjera grupas:

1. priekškāju vērtējums (stāvotne, karpālās, vēzīšu locītavas un vēzīši un nagi);
1. tips (šķirnes un dzimuma tipa izteiktība);
2. ķermeņa virsējā līnija (galva, kakls, skausts, mugura, josta, krusti);
3. ķermeņa platumā vērtējums (krūtis, ribas, krusti);
4. pakaļkāju kāju vērtējums (stāvotne, lecamās, vēzīšu locītavas un vēzīši un nagi);
5. gaitu pareizība (novirzes un taisnvirziena kustības);
6. kustību enerģiskums un impulss.

4.3.3. Darbaspējas

Programmā iekļauj vaislas ērzeļus, kas tiek testēti pēc šādiem darbaspēju rādītājiem, vērtējot pēc 10 ballu sistēmas:

- gaitas vērtējums soļos - maksimālās iegūstamās balles 10;
- gaitas vērtējums rikšos - maksimālās iegūstamās balles 10;
- gaitas vērtējums lēkšos - maksimālās iegūstamās balles 10;
- brīvā lēciena vērtējums - maksimālās iegūstamās balles 10;
- dzīvnieku labdabīguma un temperamenta vērtējums - maksimālās iegūstamās balles 10.

Vienā no pozīcijām pieļaujamas 6 balles.

4.4. Pāru atlase

4.4.1. Tīršķirne

Pārojot vienas šķirnes ķēvi un ērzeli iegūst tīršķirnes, attiecīgas klases pēcnācēju. Skat. Pielikumā.

4.4.2. Latvijas sporta ponija iegūšanai

Pārojot ķēves (ar zināmu izcelsmi) ar pieļaujamo šķirņu ērzeļiem pēcnācēji pieskaitāmi Latvijas sporta poniju populācijai. Pēcnācējs tiks pieskaitīts Latvijas sporta ponijam (ja vaislas ērzeļa (tēva) skausta augstums + vaislas ķēves (mātes) skausta augstums dalīts ar 2 nepārsniegs 148 cm skaustā). Tas nozīmē, ka izņēmuma gadījumā viens no vaislas dzīvniekiem var būt ar augumu skaustā līdz 155 cm ieskaitot.

4.4.3. Krustojuma dzīvnieki

Pārojot vietējās poniju ķēves ar pieļaujamo šķirņu ērzeļiem pēcnācēji pieskaitāmi vietējā poniju šķirnes krustojumam.

4.5. Kumeļa reģistrācija un vērtēšana

Poniju kumeļu reģistrāciju veic Lauksaimniecības datu centrs pamatojoties uz iesniegto reģistrācijas kartiņu, kuru ir aizpildījis sertificēts pārraugis vai vērtētājs (vārdu Latvijas ponijam izvēlas ar tēva vārda pirmo burtu). Lauksaimniecības datu centrs izgatavo kumeļa pasi, ko iesniedz apstiprināšanai un kumeļa reģistrēšanai audzētāju organizācijā ciltsdarba datu bāzē.

Kumeļš tiek pierēģistrēts attiecīgai poniju klasei (A,B,C vai D), ņemot vērā kumeļa abu vecāku augumu vidējo (vaislas ērzeļa (tēva) skausta augstums + vaislas ķēves (mātes) skausta augstums dalīts ar 2), kas nedrīkst pārsniegt 148 cm skaustā. Audzētāju organizācija izraksta ciltskartiņu, bet pārdošanai paredzētiem – īpašnieks pasūta un audzētāju organizācija izsniedz šķirnes dzīvnieku sertifikātu.

Kumeļu novērtē līdz 6 mēnešu vecumam pēc 10 ballu sistēmas, skat. pielikumā :

- Izcelšanās;
- Eksterjers un ķermeņa proporcijas;
- Gaitas;
- Kopējais iespaids.

4.6. Jaunzirgu vērtēšana

Tiek vērtēti poniju šķirņu jaunzirgi. Jaunzirus vērtē 2,5 – 4 gadu vecumā. Vērtēšanā iekļauj visus iegūtos jaunzirus, kas iegūti no populācijai atbilstošiem vecākiem.

Jaunzirgu vērtēšanai izveido vērtēšanas komisiju, kurā iekļauj sertificētus speciālistus, kuri ir ieguvuši vērtētāja sertifikātu normatīvajos aktos par sertificētām personām noteiktajā kārtībā. Par jaunzirgu vērtēšanu sastāda aktu, skatīt pielikumā.

Jaunzirgu vērtēšanai izveido vērtēšanas komisiju, kuri ieguvuši vērtētāja sertifikātu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Par jaunzirgu vērtēšanu sastāda aktu, skatīt pielikumā:

1. izcelšanās un tipiskums (šķirnes un dzimuma tipa izteiktība);
2. darbaspēju vērtēšana soļos, rikšos, lēkšos un brīvajā lēcienā, labdabīgums.
3. izmēri (izmēra skausta augstumu, norādot, pie kuras klases pieder).

5. Ciltsdarba uzskaite un dokumenti

Latvijas valstī katram audzētam ponijam jābūt individuālās uzskaites kartītei (turpmāk tekstā ciltskartītei), zirgs jāreģistrē LDC dzīvnieku vienotā reģistrā. Lauksaimniecības datu centrs izgatavo kumeļa pasi, kuru apstiprina šķirnes zirgu audzēšanas organizācija.

5.1. Ciltsdarba uzskaitē

Sekmīgs selekcijas darbs zirgkopībā iespējams kārtojot precīzu zootehnisko uzskaiti. Ciltsdarba dokumentācija tiek kārtota normatīvajos aktos noteiktā kārtībā.

Latvijā audzējamo poniju populācijas īpatņu ciltsuzskaitē der Latvijā izmantojamie Latvijas šķirnes zirgu ciltsuzskaites dokumenti, ko aizpilda normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Dzimušo kumeļu reģistrē jaundzimušo kumeļu uzskaites žurnālā. Ciltskartīņu izraksta uz kumeļa mātes ciltskartīņas un ķēves lecinašanas apliecības pamata.

5.1.1. Lecinašanas apliecība

Lecinašanas apliecības veidlapas izsniedz šķirnes zirgu audzēšanas organizācija vaislas ērzeļu īpašniekiem, kuru ērzeļi atzīti par vaislā izmantojamiem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ja ērzeļa īpašnieks lecina savā ganāmpulkā esošās ķēves, tad ķēves lecinašana tiek reģistrēta ērzeļa vaislas darbības uzskaites žurnālā un dzīvnieku apsēklošanas lapa netiek izsniegta.

5.1.2. Ērzeļu vaislas darbības uzskaites žurnāls

Zirgu audzēšanas saimniecībās, kurās izmanto ērzeli ķēvju lecinašanai, kārto ērzeļu vaislas darbības uzskaites žurnālu.

5.1.3. Jaundzimušo kumeļu reģistrācijas žurnāls

Zirgaudzēšanas saimniecībās, kurās nelieto lecinašanas apliecības, kumeļu dzimšana tiek reģistrēta jaundzimušo kumeļu uzskaites žurnālā. Žurnālā reģistrē kumeļa vārdu un vecākus, no kuriem kumeļš cēlies.

5.1.4. Individuālās uzskaites kartīte - ciltskartīte

Individuālās uzskaites kartīti izraksta sertificēts zirgu vērtētājs un apstiprina šķirnes zirgu audzēšanas organizācija 6 mēnešu laikā, kamēr kumeļš ir pie mātes.

5.1.5. Šķirnes dzīvnieka sertifikāts

Ciltsdokuments, kuru izsniedz šķirnes dzīvnieku audzēšanas organizācija normatīvajos aktos noteiktā kārtībā.

5.1.6. Vaislas ērzeļa izmantošanas sertifikāts

Ēzēlis, kurš sasniedz 30 mēnešu vecumu, atbilst šķirnes prasībām, novērtēts pēc eksterjera ar vismaz 49 punktiem (saskaņā ar eksterjera novērtēšanu), ieguvis darbaspēju testēšanas rezultātu un atbilst "Latvijas sporta poniju populācijas izkopšanas programmai", šķirnes zirgu audzēšanas organizācija saskaņā ar normatīvajiem aktiem par vaislinieku sertifikāciju izsniedz vaislas ērzeļa izmantošanas sertifikātu.

5.1.7. Valsts ciltsgrāmata

Latvijā audzējamus un importētos ponijus ar zināmu izcelsmi trijās paaudzēs (A, B, C un D klases ponijus), kas saskaņā ar eksterjera vērtēšanu atbilstoši programmai ieguvuši vismaz 42 (ķēvēm) un 49 (ērzeļiem) vērtēšanas punktus ieraksta Valsts ciltsgrāmatas A sadaļā, norādot šķirni, dzimumu, augumu skaustā un klasi. Ķēves ieraksta sākot no 4 gadu vecuma pēc pirmā kumeļa piedzimšanas. Ērzelus ieraksta sākot no 3 gadu vecuma pēc nosertificēšanas.

B sadaļā ieraksta ponijus, kas saskaņā ar eksterjera vērtēšanu atbilstoši programmai ieguvuši vismaz 42 (ķēvēm) un 49 (ērzeļiem) vērtēšanas punktus, norādot šķirni, dzimumu, augumu skaustā un klasi, un kuriem viens no vecākiem nav ierakstīts VCG A sadaļā. Ķēves ieraksta sākot no 4 gadu vecuma pēc pirmā kumeļa piedzimšanas. Ērzelus ieraksta sākot no 3 gadu vecuma pēc nosertificēšanas.

Par dzīvniekiem, kurus ieraksta ciltsgrāmatā, tiek uzskaitīta šāda informācija:

- Vārds. (Vārdu Latvijas ponijam izvēlas ar tēva vārda pirmo burtu);
- Dzimšanas gads un datums;
- Dzimums;
- Augums skaustā;
- Klase;
- Šķirne un šķirnība;
- Krāsa un pazīmes (pielietojot starptautisko zirga identifikācijas metodi);
- Dzimšanas vieta (saimniecības nosaukums, pagasts, reģions);
- Zirga īpašnieks (uzvārds, saimniecības nosaukums, pagasts, reģions);

Vērtējuma aprakstu:

- Reģistrēta zirga izcelšanās;
- Zirga izmēri – skausta augstums, krūšu apkārtmērs un pēdvidus apkārtmērs (zirgam augot var tikt koriģēta tā atbilstība A, B, C vai D klasei);
- Eksterjera vērtējums;
- Darbaspēju vērtējums.

5.1.7. Valsts ciltsgrāmata

Latvijā audzējamās un importētos ponijus ar zināmu izcelsmi trijās paaudzēs (A, B, C un D klases ponijus), kas saskaņā ar eksterjera vērtēšanu atbilstoši programmai ieguvuši vismaz 42 (ķēvēm) un 49 (ērzeļiem) vērtēšanas punktus ieraksta Valsts ciltsgrāmatas A sadaļā, norādot šķirni, dzimumu, augumu skaustā un klasi. Ķēves ieraksta sākot no 4 gadu vecuma pēc pirmā kumeļa piedzimšanas. Ērzeļus ieraksta sākot no 3 gadu vecuma pēc nosertificēšanas.

B sadaļā ieraksta ponijus, kas saskaņā ar eksterjera vērtēšanu atbilstoši programmai ieguvuši vismaz 42 (ķēvēm) un 49 (ērzeļiem) vērtēšanas punktus, norādot šķirni, dzimumu, augumu skaustā un klasi, un kuriem viens no vecākiem nav ierakstīts VCG A sadaļā. Ķēves ieraksta sākot no 4 gadu vecuma pēc pirmā kumeļa piedzimšanas. Ērzeļus ieraksta sākot no 3 gadu vecuma pēc nosertificēšanas.

Par dzīvniekiem, kurus ieraksta ciltsgrāmatā, tiek uzskaitīta šāda informācija:

- Vārds. (Vārdu Latvijas ponijam izvēlas ar tēva vārda pirmo burtu);
- Dzimšanas gads un datums;
- Dzimums;
- Augums skaustā;
- Klase;
- Šķirne un šķirnība;
- Krāsa un pazīmes (pielietojot starptautisko zirga identifikācijas metodi);
- Dzimšanas vieta (saimniecības nosaukums, pagasts, reģions);
- Zirga īpašnieks (uzvārds, saimniecības nosaukums, pagasts, reģions);

Vērtējuma aprakstu:

- Reģistrēta zirga izcelšanās;
- Zirga izmēri – skausta augstums, krūšu apkārtmērs un pēdvidus apkārtmērs (zīrgam augot var tikt koriģēta tā atbilstība A, B, C vai D klasei);
- Eksterjera vērtējums;
- Darbaspēju vērtējums.

PIELIKUMS

Mātes šķirne ar izmēru skaustā līdz 155 cm	Tēva šķirne ar izmēru skaustā līdz 155 cm						
	ŠP	WA, WB	IV, JP	TR	OX	XX	VJ u.c. Eiropas jājamponiju šķirnes, t.sk. NF, DT, CO
ŠP	ŠP	PV	-	-	-	-	-
WA, WB	PV	WA, WB	LP	LP	LP	LP	LP
IV, JP	PV	LP	IV	LP	LP	LP	LP
PV	PV	PV	PV	PV	PV	PV	PV
TN	-	LP	LP	LP	LP	LP	LP
VJ u.c.Eiropas jājamponiju šķirnes	-	LP	LP	LP	LP	LP	LP
LS, LV	-	LP	LP	-	-	-	LP
TR	-	LP	LP	-	-	-	LP
XX	-	LP	LP	-	-	-	LP
OX	-	LP	LP	-	-	-	LP
AR, KR, LR	-	PV	PV	-	-	-	PV
HF	-	PV	PV	PV	PV	PV	PV
NF, DT, CO	-	LP	LP	LP	LP	LP	LP

Apzīmējumi

ŠP – ŠETLANDES PONIJS (iesaka audzēt tīršķirnē)

WA – VELSAS KALNU PONIJS

WB – VELSAS PONIJS (iesaka kā sporta ponija elegances uzlabotāju)

IV – IGAUNIJAS VIETĒJAIS (iesaka auguma palielināšanai, nosvērtam raksturam)

JP – IGAUNIJAS SPORTA PONIJS

PV – PONIJS VIETĒJAIS (I-IV pakāpes krustojuma ķēves)

TN – TINKERS

VJ – VĀCIJAS JĀJAMPONIJS (kā arī citas Eiropas jājamponiju šķirnes, kas iegūtas selekcijas ceļā, piem.,

LS – LATVIJAS ZIRGS (vaisliniece ar pilnu izcelsmi, nepārsniedz augumu skaustā 155 cm, lecīnot ar atbilstošu vaislinieku – vaislinieces augums skaustā +vaislinieka augums skaustā /2 nepārsniedz 148 cm)

LV – LATVIJAS VIETĒJAIS (vaisliniece bez izcelsmes, nepārsniedz augumu
skaustā 155 cm, lecinot ar atbilstošu vaislinieku – vaislinieces augums skaustā
+vaislinieka augums skaustā /2 nepārsniedz 148 cm)
TR – TRAĶĒNAS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas un gaitu
uzlabotājs)
XX – ANĢĻU PILNASINIS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas
un gaitu uzlabotājs)
OX – ARĀBU PILNASINIS (līdz 155 cm skaustā, izmantojams kā lēciena tehnikas
un gaitu uzlabotājs)
AR – AMERIKAS RIKŠOTĀJS (iesaka audzēt tīršķirnē, poniju audzēšanā neiesaka)
KR – KRIEVIJAS RIKŠOTĀJS (iesaka audzēt tīršķirnē, poniju audzēšanā neiesaka)
LR – LATGALES RIKŠOTĀJS (iesaka audzēt tīršķirnē, poniju audzēšanā neiesaka)
HF – HAFLINGERS (iesaka audzēt tīršķirnē)
NF – ŅŪFORESTAS PONIJS
DT – DĀRTMŪRAS PONIJS
CO – KONEMĀRAS PONIJS
LP – LATVIJAS SPORTA PONIJS (augums skaustā līdz 148 cm, ar pilnu izcelsmi)